Nr. 36.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE w PIĄTEK DNIA 4 MAJA V. S. 1817 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Podług *Poczty Połnocney*, z *Petersburga* dnia 25 kwietnia: „Sekretarz Stanu, Radca tayny, *Olenin*, mianowany Prezydentem Akademii Kunsztow, z pensyą etatową 2,200 rubli na rok; razem uwolniony został od zasiadania w departamencie udziałow; ale ze względu na zasługi pobierać będzie przywiązany do pomienionego mieysca dochod stołowy po 3000 rubli na rok; nadto zostawiony został na dalszych urzędach, które sprawował, z pobieraniem właściwych im pensyy.

Odstawny podpółkownik, *Rowiński*, mianowany trzecim policmeystrem w *Moskwie*.

Wyiątek z listu P. *Elster*, Członka Pruskiego Towarzystwa Bibliynego do P. *Pinkertona*, pisanego z *Berlina* d. 30 marca r. t.

„*Wielkiey radości są postępy Towarzystwa Bibliynego w Rossyi, i z zarumienieniem przychodzi wyznać, że nasze nie mogą im dorównywać. Pozwolicie zapewne, ażebyśmy niektóre z waszych opisów w naszym umieścili dzienniku. Nayjaśnieyszy Cesarz Jmć Rossyyski, prawdziwie, iest wzorem Monarchy Chrześciańskiego, drugi Dawid. Jego rozkaz i rozporządzenie, które w gazetach czytamy, nie dawno przezeń uczynione, względem sekty jedney, (duchoborcow) tak mądre w duchu chrześciańskim, tak pełne miłości prawdziwie oycowskiey, iż serce każdego, dobrze myślącego, gotowe iest z Nim się połączyć przez iednakość uczuć. Tak zaiste, kiedy Monarcha znayduie ten klucz, miłość, znayduie z nim razem i węgielny kamień pomyślności swego ludu. I cóż więcey może nas nauczyć, tworzyć owoce Ducha Bozkiego, iako, ieżeli sami godnie czciemy Słowo Boże!*„

Podług gazety senackiey, datowaney z *Petersburga* dnia 21 kwietnia: W ukazie Jego Cesarskiey Mości, do Rządzącego Senatu, d. 15 marca danego, wyrażono: „Pragnąc podać środki trwałego utrzymania w *Odessie* Lyceum, dla wychowania młodzi, i uważaiąc umiarkowaną poszlinę, podług taryfy 1816 roku, od wychodzącego za granicę zboża, Rozkazuię: odtąd w przeciągu lat 10, od wychodzącego z *Odessy* za granicę różnego rodzaiu zboża, prócz naznaczonego taryffą cła, pobierać ieszcze po dwie kopieyki i pół srebrem od każdey czetwierti, uskuteczniaiąc opłatę poboru tego w assygnatach państwa, podług ustanowionogo corocznie kursu, na zasadzie ogólnych prawideł, i obracać tę dodatkową opłatę cła na rzecz założonego w *Odessie* Lyceum; w czém znosić się maią z sobą ministrowie skarbu i kraiowego oświecenia.„

Cesarz Jmć, na przełożenie Naczelnie Zarządzaiącego Kommissyą Praw, przez ukaz z dnia 18 marca, rozkazał: przy Kommissyi Układania Praw, dla drukowania proiektow, wychodzącego zbioru praw i innych dzieł, do prawodawstwa należących, założyć oddzielną drukarnią, pod nazwaniem: *Drukarnia Kommissyi do Układania Praw.*

Przez ukaz J. C. Mości do Rządzącego Senatu, z dnia 31 marca, na podanie W. X. Jmci, *Konstantego*, Radcy stanu: *Maciey Tomsen*, i chirurg dworu J. C. Mości, *Piotr Lindestram*, mianowani Rzeczywistymi Radcami stanu.

Liczba okrętow w *Rydze* do d. 28 kwietnia: przybyłych 594, wyszłych 154.

Kurs wileński na assygnaty: rub. srebr. 3 r. 86 i pół *k.*; dukat, 11 r. 3 k.; imper. 38 r. 32 k.

Królestwo Polskie.

Wypis z Protokułu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

MY z BOŻEY ŁASKI
ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski, etc. etc. etc.

Chcąc uchylić trudności, jakie się okazują w podziałach funduszów edukacyynych, zabezpieczonych na dobrach przeciętych granicą, między Naszém Państwem Rossyyskiém, a Królestwem Polskiém, i względem podziału takowych funduszów, pomiędzy właściwe Rządy, pewne położyć prawidła, postanowiliśmy i stanowiemy.

Artykuł 1. Wszelkie fundusze edukacyyne, zabezpieczone na dobrach lub innych własnościach, przeciętych granicą między Prowincyami Naszego Państwa Rossyyskiego, a Królestwem Polskiém, będą podzielone między oba Rządy, w proporcyi wartości i dochodów części dóbr lub własności, granicą przedzielonych.

Art. 2. Kommissarze, z obu stron wyznaczeni, będą sobie mieli polecone oszacowanie wartości, i dochodów wzajemnych części dóbr, granicą przeciętych, i stosowny rozdział funduszów edukacyynych, między oba Rządy. — Taryffa podatku ofiary na Seymie 1789 uchwalona, służyć im będzie w tey mierze za prawidło.

Art. 3. Wykonanie ninieyszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczoném, Namiestnikowi Naszemu i Kommissyi Oświecenia publicznego polecamy.

Dan w *Petersburgu* d. 30 marca (11 kwietnia) 1817 r.
(podpisano) ALEXANDRE.
przez Cesarza i Króla: Minister Sekretarz Stanu
Ignacy Sobolewski.
Zgodno z oryginałem: Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *Ignacy Sobolewski.*

Donieśliśmy w poprzedzaiącym numerze gazety naszey o publiczném posiedzeniu Królewskiego Towarzystwa Warszawskiego Przyiaciół Nauk, odprawioném d. 30 kwietnia: teraz umieszczamy mowę Prezesa, w którey zdał sprawę z czteroletnich prac Towarzystwa:

„Naukowe prace nasze w ostatnich czterech latach, z których sprawę zdaię, chociaż z przyczyny woien doznały przeszkod, przerwanemi przecież nie były. Mowa oyczysta, głównieyszy Zgromadzenia zamiar, była ciągle naszych zatrudnień przedmiotem, Powtórnie wzięto pod rozwagę pisownią Polską, a zważywszy, że kreskowanie samogłosek iest domyślne, późno przez drukarzow wprowadzone; że nie ma, ani mieć nie może pewnych i stałych prawideł; że nie trzyma się, ani składni mowy, ani się w naturze ięzyka nie znayduie; że nie było go w pierwiastkowem abecadle i nie ma go

w żadnym z naydawnieyszych alfabetow Sławiańskich, do ięzyka polskiego naywięcey zbliżaiących się, iako to, w pisowni mowy Cerkiewney i mowy Białoruskiey; zważywszy nakoniec i to, że iest przeciwném czystey mowie polskiey, w którey nawet niepodobieństwem Polakowi wymówić poiedyńczo literę *à* albo *ó* kreskowane; z podobnych powodow Towarzystwo pozostało przy swoiem dawnem postanowieniu: nieużywania nad samogłoskami kresek. Również zamiast nadpotrzebnego skupienia liter *szcz*; pisze tylko *scz*; a gdzie *z* iest prepozycyą, tam *z* nie *s* kładzie.

Wyznaczona i ogłoszona nagroda dla tych, którzyby napisali w ięzyku polskim naydoskonalszą trajedyą, obeymuiącą rzecz z dzieiow narodowych, nie uwieńczyła ieszcze żadnego, ale do podobnych dzieł obudziła uczonych rodakow. Od czasu tego przez Towarzystwo wezwania, teatr Narodowy i literatura Polska pięciu trajedyami zbogacone zostały.

W zamiarze wygotowania ogólnego dzieła o literaturze z historycznem opisaniem każdey iey części i z wykazaniem w każdey właściwych iey zasad i wyborowych wzorow, mamy obszernie, gruntownie i płynnie napisane dzieło, wszystkie gatunki wymowy obeymuiące, z opisaniem prawideł, z wystawieniem naydoskonalszych wzorow z starożytnych i nowoczesnych Pisarzy. Dzieło to, tak w Polskiey literaturze użyteczne, wypracował Senator Woiewoda Minister Prezyduiący w Kommissyi Obrządkow religiynych i Publicznego Oświecenia, Stanisław *Potocki*.

Śpiewy historyczne, iuż ukończone i rozdane oycom, matkom, tym pierwszym uczycielkom młodych Polakow i Polek. Znaydą one tam środki, iakiemi przez wszystkie zmysły duszom młodych nadawać cnot obywatelskich uczucia, i iakie im na grobach dzielnych ich przodkow, nucić pieśni. Pisarz tych śpiewow, który, co o innych cnotliwych Polakach nucił, to własnemi czyny swego życia okazał, Julian *Niemcewicz*, zbogacił nadto literaturę polską wzorowem pisaniem baiek i pełną nauki o tey części literatury rozprawą.

Kollega *Lipiński* w uczoney rozprawie wyłuszczył prawidła i z wyborem wystawił wzory pisania Sielanek; a w *Zamkach na lodzie* nie tylko zbogacił scenę narodową, ale razem wskazał doskonały wzór biorącym się do przekładania dzieł teatralnych z ięzykow obcych na ięzyk Polski.

Kollega *Feliński* wszystkie piękności ogrodow *Delila* w równie doskonałym wierszu Polskim wystawił. Nadto on pierwszy z Pisarzow Polskich nayrozważniey zastanawiał się nad pisownią ięzyka naszego. *Barbara* w polskim ięzyku wzorowa traiedya iest dziełem iego.

Do powszechney historyi naszego narodu iuż w części wygotowanemi są panowania *Zygmunta* starego, *Henryka Walezyusza*, *Zygmunta* trzeciego, *Augustow* i *Stanisława Augusta*. Całe panowanie *Jana Kazimierza* złożone w bibliotece Towarzystwa. — O początkach Sławian dwie ukończone rozprawy z mappami znayduią się w Zgromadzeniu. Cała część dzieiow o medalach polskich uzupełniona została: wstrzymana iedynie dla przysposobienia rycin.

Dla wyiaśnienia w dzieiach naszych pewnych szczególnieyszych wypadkow, które późniey przyłączyły się do głównych przyczyn nierządu tak wielkiego ludu, podanemi zostały do publiczności zapytania, *Pierwsze*: Jakie było wychowanie publiczne w Polsce od naydawnieyszych czasow, aż dotąd, iaki wpływ odmiany wychowania tego miały na charakter, i obyczaie mieszkańcow, iaki na powodzenia, lub klęski kraiowe? *Drugie zapytanie*: Jakiemi stopniami Hetmanowie Wielcy i Podskarbiowie Wielcy doszli w Polsce do tego stopnia, iż iedni Rząd woyska, drudzy Rząd Skarbu zupełnie ogarnęli? Na te zapytania, żadnych dotąd odpowiedzi nie było.

W historyi narodu Polskiego do sławnych z obywatelskich cnót i z męztwa *Tarnowskich*, *Zołkiewskich* i *Czarneckich*, przydał początek dziewiętnastego wieku *Józefa Poniatowskiego*. Towarzystwo, chcąc zostawić wierny obraz tego nieśmiertelności męża cnoty i męztwa, podało go potomnym przez słynnego z wymowy Stanisława *Potockiego*.

Uczony *Gerard Gley* oddał do Towarzystwa napisaną przez siebie historyą Królestwa Polskiego, doprowadzoną do *Władysława Łokietka*. Dzieło to było w wydziale nauk roztrząsane. Dla wyiazdu autora, uwagi dotąd udzielone mu bydź nie mogły.

Kollega *Arnold* przebiegł wszystkie panowania Królow Polskich, wykazuiąc ich hoyność dla lekarzy i dla nauk lekarskich.

Umieiętności fizyczne z końcem zeszłego i z początkiem bieżącego wieku, mimo ciągłych woien, uczyniły wielki w Europie postęp. Między wielu innemi, dwa są ważne odkrycia, głębszych przyrodzenia taiemnic sięgaiące.

Sławny *Herszel*, za pośrednictwem swego wynalazku ogromnych Teleskopow, odkrył w Niebiosach nowe ciała (*des Nebuleuses*) wielkiey rozległości różnie świetleiące mgławidła. W nich spostrzegał zarody nowych światow, nowe gwiazdy.

Uczony *Dawi* wywiódł doświadczeniami Chemicznemi, że wszystkie ziemie, naszę kulę składaiące, są nie dokwasem rozmaitych nowych metalow.

Pierwszego z tych odkryć niepodobieństwo teraz w naszym kraiu sprawdzać, dla braku gwiazdowni i dla niemożności mienia tak ogromnych Teleskopow. Doświadczenia *Dawiego* przez Członkow Towarzystwa powtarzanemi były. Potażec nowy metal wyciągnięty z potażu przez zacnego Kollegę *Chodkiewicza*, był okazanym publiczności na posiedzeniach poprzednich.

Również wiadomości w historyi naturalney we wszystkich trzech działach powiększaią się corocznie. Dział rzeczy kopalnych iuż około trzechset gatunkow liczy. Dział roślin do pięciudziesiąt tysięcy różnych gatunkow zawiera, a ieszcze większa gatunkow ilość, iest znaną w dziale zwierząt i owadow. Towarzystwo ciągłemi swoiemi pracami starało się dochodzić i rozpoznawać wszystkie, iakie się z tych trzech działow natury gatunki w krainach Polski znayduią. W tym zamiarze iuż uskutecznione zostało geognostyczne rozpoznanie z załączeniem geologicznych kart wszystkich naszych gór i równin. Opisane w kilku rozprawach góry pierworodne, ościenne, przedwodowe, pomorskie i opławe. Wykazane rozmaite nasze kopalnie żelaza, miedzi, ołowiu, zynku, siarki i węgla. Zwiedzone i wystawione w naszych rocznikach wszelkie źródła słone, warzonki i sole kopalne. Przez Kollegę *Chodkiewicza* umieiętnie wypracowana rozprawa o ołowiu i iego kopalniach. Przez tegoż wydana w ięzyku Polskim, cała nauka Chemii. Tenże uczony pracował wiele nad udokonaleniem farby z czerwca. Tey dokładność doprowadził do stopnia bardzo zbliżonego do farb koszenilli. W zamiarze podania środkow do rozmnożenia czerwca przez uprawę; Kollega *Kitajewski* zatrudniał się i dotąd pracuie nad bliższem rozpoznaniem naturalnego mnożenia się, poczęcia, wzrostu i zmian tego owadu.

Inni Członkowie czynili doświadczenia, iakby farbę z lebiodki, rośliny w kraiu naszym pospolitey, doprowadzić do wyrównania farbie z krapu.

Kollega *Hofmann*, Professor technologii w Szkole główney Warszawskiey, opisał sposoby robienia farby Brunświcka zwaney.

Kilku Członkow i innych uczonych rodakow pracowało nad wyrabianiem cukru z kartofli i z pszenicy.

W celu obeznania rodakow z różnemi systematami nauki zielnictwa, również botanika przedmiotem prac Towarzystwa była. W ważney epoce dzieiow rozumu ludzkiego, kiedy pierwszy raz w Grecyi wszczynaiące się umieiętności fizyczne wstrząsły zabobon wszechbożeństwa, czyli Polytheismu, *Arystot* swoim geniuszem całą ogarnął naturę, a nie idąc torem innych Grecyi uczonych, nie samym tylko dowcipem i imaginacyą, ale rozwagą i doświadczeniem rozpoznawał trzy wielkie przyrodzenia działy. Opisał rzeczy kopalne, zwierzęta, rośliny i zioła. Opis ostatnich nie doszedł naszego czasu. Lecz godny uczeń iego *Theophrast* zostawił nam w księgach wiadomości owczesne o roślinach rolniczych, warzywnych, wodnych i pasożytnych; wykazał ich krainy, mieysca i ich użytecz-

ności. Nie znano ieszcze rodzaiow, ani gatunków. Imionesłowa były dziwaczne i niepewne; ich opisy bez dokładności i bez porządku; żadnych wyobrażeń własności charakterystycznych nie miano.

Późniey ze wszystkich starożytnych o zielnictwie Pisarzów *Pliniusz* zrobił zbiór ogólny, i z właściwą mu wytwornością wymowy malując tę naypięknieyszą część przyrodzenia, podał go wiekom następnym. Odtąd aż do naszych czasów, w nauce zielnictwa powiększano tylko liczbę nowych roślin, nowych ziół; robiono nowe odkrycia, nowe podania; zmnażano iedynie zbiór rzeczy (*fakta*), które chociaż robią istotną osnowę nauk, przecież zmnażaią tylko znaiomość, nie stanowczą umieiętność. Często bez porządku bez ustosowania mnóstwa wiadomości rzeczy zamiast oświecenia sprowadzaią zamieszanie.

Dopiero za naszych czasów w Szwecyi *Linneusz*, którego przez wzgląd na ogromność iego postępu, iego dzieł w historyi naturalney, olbrzymem północy słusznie niektórzy uczeni zowią, *Linnéusz* w swoiém nieśmiertelném dziele systema natury, wszystkie te *fakta* objął, systematycznie uporządkował, i na stosunkach części płciowych, nadał nauce zielnictwa stałe zasady i prawidła.

W tymże czasie we Francyi *Turnefort*, Bernard *Jussieu*, a późniey Jakub *Merbel*, wprowadzili i rozszerzyli naukę anatomii i fizyologii plant. Podług naturalnych stosunków oznaczyli w zielnictwie rodziny, gatunki i rodzaie; te podzielili na gromady i na klassy. Systemat nauki zasadzili na rzeczywistych stosunkach znayduiących się w fizyologicznym ziarn rozbiorze. Zacny naszego Towarzystwa Członek *Szubert*, a *Mirbela* uczeń, w zamiarze obeznania współrodaków z tymże systematem botaniki, iuż dwie rozprawy wygotował, które publiczności udzielonemi były. (d. c. p.)

Z Kalisza d. 23 kwietnia. Droga dla narodu Polskiego pamiątka pierwszego do stolicy przybycia Nayjaśnieyszego *Alexandra* Cesarza Wszech Rossyy, jako Króla Polskiego, który dla tego zwyciężył, aby się stał Oycem, którego naymilszą serca rozkoszą jest szczęśliwość ludów berłu Jego poddanych, i tę tylko poczytuje za pomnik dla siebie nayprzyjemnieyszy, obchodzona tu dziś była w sposobie następuiącym. O godzinie 10tey odprawiło się uroczyste nabożeństwo w kościele Kollegiaty, na którém znaydował się przypadkowo będący w *Kaliszu* JW. *Netrebski* Radca Stanu Dyrektor Jeneralny Administracyi krajowey, wszystkie mieyscowe Władze, tudzież wielu obywateli, korpus katedów, uczniowie Szkoły Woiewódzkiey i włościanie celujący życiem moralném i rządném gospodarstwem, którzy z tego powodu do losowania o nagrodę dla nich przeznaczoną wybrani zostali. Po nabożeństwie wszystkie Władze i obywatele zaproszeni zostali do sali popisowey Szkoły Rycerskiey, do którey wprowadzono także wspomnionych włościan. Tu Prezes Kommissyi Woiewódzkiey w mowie swey, oznaymiwszy przytomnym cel zgromadzenia, stał się tłumaczem wieczney dla Nayłaskawszego Monarchy wdzięczności ze strony obywateli i mieszkańców Kaliskiego Województwa. Przystąpiono potém do losowania; ciągnienie losów co do kolei osób ubiegających się o udział z ofiary wdzięczności, powierzone było małoletnim córkom obywateli Województwa, a mianowicie JPP. *Joannie Przezskiey* i *Katarzynie Lipskiey*, a losy stanowcze ciągnęli sami przytomni włościanie. — Z pomiędzy włościan podanych przez właścicieli dóbr Ziemiańskich, dwa losy szczęśliwie wypadły dla *Andrzeja Kowalskiego z Bielczewa*, i *Jana Czartka z Sarbieka*, Gminy Saliszkowskiey, obudwóch z Obwodu Konińskiego. Tym więc zapewniony został udział z ofiary wdzięczności przez właścicieli dóbr Ziemiańskich dobrowolnie złożoney, to jest: po sześć tysięcy złotych polskich dla każdego, na zakupienie przynaymniey włoki jedney gruntu z prawem dziedziczney włsności, i wolnością od posług osobistych. Skoro ogłoszono imiona losem uszczęśliwionych włościan, zabrał głos Kommissarz Woiewódzki Wydziału Administracyynego i wystawiwszy włościanom dobrodzieystwa, które N. Król Nasz zapewnił dla stanu rolniczego, zachęcił ich do nieskazitelney dla Niego wierności, z naygłębszém połączoney uszanowaniem, i miłością drogiey zawsze dla Polaków oyczyzny. — Wystawił skutki rządnego gospodarstwa, które jest naypewnieyszem źródłem bogactw krajowych. Wszyscy nakoniec przytomni goście i włościanie do losowania powołani zaprowadzeni byli do osobney sali, w którey kosztem obywateli, dziedziców dóbr Ziemiańskich, dany był skromny bez przepychu z samych krajowych potraw i napojów składający się obiad, na 160 osób wspólnie dla wszystkich tak Urzędników i obywateli, jako też włościan, w czasie którego przy huku dział spełniano krajowym miodem zdrowie N. Pana, z okrzykiem: *Niech inne narody stawiaią swym Monarchom spiżowe kolosy, Nayjaśnieyszy* Alexander *Król Nasz ukochany w sercach wiernych i wdzięcznych Mu Polaków na wieki żyć będzie!* Uroczystość ta, z celu swego i uczestnictwa wspólnego wszystkim klassom, prawdziwie radośna, nietylko spełniła życzenia obywateli, ale oraz przekonała włościan, iż się im wróciły czasy *Kazimierza Wielkiego*, i spodziewać się można niewątpliwie naypomyślnieyszych ztąd skutków, nietylko w względzie polepszenia gospodarstwa rolniczego, ale też w względzie upowszechnienia moralności pomiędzy włościanami.

Prezes Kommissyi Woiewódzkiey stosowną mową zakończył ten obchód, nowy w swoim celu i pierwszy na ziemi naszey.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

PRUSSY

Berlin, dnia 5 maja. Jego Cesarzowicowska Mość W. Xiąże *Mikołay*, po siedmiodniowym pobycie wyjechał ztąd wczora do *Petersburga*.

AUSTRYA

Pobyt Xiężney *Wallii* w tuteyszey stolicy, wzbudził ciekawość publiczności. Przed domem zajezdnym, w którym mieszkała, stało zawsze mnóstwo ludzi, chcących ją widzieć, ubraną to po grecku, to w połowie po męzku. Nakształt Turków, nosiła zawsze przy boku puginał, który od Deja Algierskiego w podarunku dostała. Służący jey byli także ubrani w guście wschodnim. W ciągu krótkiey swojey bytności odwiedziła Xiężna teatr przy bramie Karyntskiey, w towarzystwie Hr. *Odonell* Szambellana; nie widziała zaś żadnych innych osobliwości tuteyszych, ani była na publiczney przechadzce. Słychać, iż Arcy-Xiążęta: *Jan*, *Antoni*, *Raynery* i *Karol* odwiedzili ią w naywiększym *incognito*. Cesarz kazał powitać przez Hr. *Wrbna*, W. Podkomorzego, poczém odwiedził ią Xiążę *Metternich*.

Pani *Murat* chciała kupić maiętność *Kottingbrunn*, niedaleko *Baden* i *Schönau*; lecz zwierzchność na to nie pozwoliła, z przyczyny, iż wspomniona maiętność leży w obwodzie około stolicy, w którym nie wolno iey przebywać. Nie potwierdza się pogłoska, iakoby miała póyść za Jenerała *Macdonald*.

Pełnomocnik zakonu Maltańskiego, bawi tu ieszcze. Słychać, iż układy jego względem przywrócenia tego zakonu idą pomyślnie, i że dwór nasz chce mu dać wyspę *Lissę* na morzu Adryatyckim.

Przed kilką tygodniami odebrano wiadomość, iż włościanie kilku wsi w Austryi powyżey *Enns*, różne popełniaią bezprawia. Burzyciele spokoyności maią swoie siedlisko niedaleko miasteczka *Vocklabruck*. Nauka ich, iż wszystkie maiątki są wspólne, zjednała im prędko stronników zpomiędzy pospólstwa, i znacznie ich liczbę pomnożyła; wtedy dopiero usłyszano w okolicach o tey nowey sekcie. Stronnicy jey udali się do pobliskich wsi;

chcąc przymusić ludzi do przyięcia ich nauki. Że zaś te wszystkie zdrożności w kilku dniach popełniono, a zwierzchność mieyscowa nie miała woyska, oprócz kompanii piechoty, która przewyższaiącey liczbie ustąpić musiała, rozpostarli się więc bultaie po kilku wsiach, z iedney strony poza granicą *Salzburga*, a z drugiey aż ku *Laybach*. Gdy atoli niemasz obłąkanych więcey nad 2 lub 3000, nie można się ich zatém obawiać. Znaczny oddział woyska wyszedł przeciw nim z *Linz*, i Rząd wysłał z tego powodu do *Salzburga* Kommissyią.

W nocy z dnia 10 na 11 b. m. spadł w *Karnioli* śnieg na półtory stopy, lecz w krótce stopniał. Wiatr północny był tak mocny, iż nawet wstrzymał pocztę listową z *Villach* i *Klagenfurt*.

Anglia.

(*Z gaz. Korr. hamb.*) *Londyn dnia 22go kwietnia.* Wczora był wielki zjazd u Xiążęcia Rejenta; znaydowało się na nim około 1200 osób. Między temi znaydował się Xiążę *Wellington*, który we 48 godzinach przybył tu z *Paryża*, i z wielkiém odznaczeniem od Królewica Jmci był przyiętym.

Ponieważ tak wielka liczba Irlandczyków i innych poddanych W. Brytanii wyniosła się do Ameryki, gdzie nie znaleźli sposobu do życia; przeto otrzymali pozwolenie osiąśdz w *wyższey Kanadzie* albo *nowey Szkocyi*, dokąd się też ich więcey 400 już udało.

Ukazał się już drugi rapport taynego komitetu skarbowego. Sciąga się on całkiem do woyska i jego ograniczenia. Roku 1814 mieliśmy razem z obcemi korpusami 844,746 żołnierzy, a teraz w ogule 122,952. W roku 1815 kosztowało woysko około 10½ milionów, a teraz mało co więcey, jak 7½ milionów.

Pogłoska, że *Buenos-Ayres* i *Monte-Video* d. 8 grudnia pokóy między sobą zawarły, jeszcze się nie potwierdziła.

Xiążę *Talleyrand*, przed wyjazdem z *Paryża*, mosną miał mieć sprzeczkę z Xięciem *Conde*.

(*Z gaz. berl.*) Gazeta *Kuryer* wyraża: „Często zarzucaią gazetom, iż są na żołdzie ministrów; ale ze 14 gazet londyńskich, które codziennie wychodzą, 3 tylko otwarcie za ministrami piszą; wszystkie inne trzymaią się oppozycyi i wielki maią odbyt. Toż samo dzieje się i na prowincyach. Rząd atoli pozwala im wrzeszczeć, a czyni swoię powinność.

Wiadomo, że w Stanach Zjednoczonych są dwie główne partye, Federaliści i Demokraci; nowego prezydenta, Pana *Monroe*, liczą do drugiey; jednakże wstępna jego mowa miała przyiaźne uczynić wrażenie i na pierwszey: gdyż wolną jest od wszelkiego ducha stronniczego, i, jak uważa gazeta *National-Inteligenzer*, tak prosta, jak abecadło.

Niektóre gazety nasze twierdzą, że *Massena* z żydów pochodzi, że się *Manassem* nazywał i 40 milionow franków po sobie zostawił. To ostatnie podobnieysze jest do prawdy, aniżeli pierwsze.

Względem nieporozumień zachodzących między Hiszpanią i Stanami Ameryki północney, jako to 1) względem sprzeczki o terrytoryum *Florydy*; 2) względem napadu, jakiego się dopuścił królewsko-hiszpański okręt wojenny przeciw uzbrojonemu statkowi Stanów Zjednoczonych, i 3) względem pomocy, jaką czynią mieszkańcy Stanów Zjednoczonych dla powstańców Ameryki hiszpańskiey, zawiera dokładnieyszą wiadomość urzędowa gazeta półnoсno-Amerykańska, *National-Inteligentzer*. Kończy się ona w ogulności na tém, że poseł hiszpański pod 21 lutego oświadczył: iż ma zupełną moc do traktowania, ale nie otrzymał jeszcze zupełney instrukcyi. Tém samém ściśleysze rozważenie tey rzeczy jeszcze odłożone zostało.

Uczyniono uwagę, że okoliczność odroczenia parlamentu dla choroby mówcy, nie jest nową. Roku 1780 d. 14 kwietnia, *Sir Fletscher Norton* nie był również w stanie pełnić swego obowiązku, a Izba odroczyła posiedzenia swoje zupełnie tak, jak teraz, od 14 kwietnia do 24 t. m.

W powszechności wiele teraz mówią o wyprawie, do którey się ministeryum sposobi, a która złożoną bydź ma z 74 działowych okrętów, fregat i woyska lądowego. Mówią nawet, że Admirał *George Cockburn* obeymie dowództwo tey wyprawy. Ale względem jey celu różne są mniemania, i również nie ma podobieństwa, ażeby miała bydź przeznaczoną do zbroynego pośrednictwa między Hiszpaniją i jey kolonijami albo też do zemszczenia się za zniewagę, jakiey W. Brytania w osobie posła swego od Chińczyków doznała.

Jeszcze dnia 25 lipca r. z. Wielkorządca Angielski w *Trinidad* zawarł traktat z Jenerałem *Marino*, czyniącym w imieniu niepodległych okręgów *Venezueli*. Zastrzeżono w nim: 1) aby wszystkich niewolników należących do *Trinidad*, a bawiących się w wolnych prowincyach, oddano Anglikom; 2) aby Anglicy mogli handlować z oswobodzonemi prowincyami; 3) aby port *Mattarie* dla okrętów Angielskich otworzono; 4) aby Anglicy niedoznawali przeszkody w połowie ryb; 5) aby oswobodzone prowincye używały tych samych korzyści.

Na jednym z teatrów londyńskich dano niedawno sztukę, którey ostatni akt odprawił się dosyć naturalnie na morzu. Zdjęto deski ze sceny, na ich mieysce wniesiono ogromne naczynie pełne wody, po którey można było pływać, zanurzać się, rzucać kotwicę, na ląd wysiadać i t. d.

Włochy.

Zawarł Papież układ z Portą Ottomańską, zabezpieczaiący Chrześcian w krajach Tureckich.

Oyciec S. wstawił się do Króla Brezyliysko-Portugalskiego za żydami, w krajach tego Monarchy mieszkającymi, i wyjednał dla nich takie korzyści, jakich w Państwie koscielnem używaią. Uwielbiaią prostotę w postępowaniu Oyca S., który z wielką dobrocią przyymuie stawione przed nim osoby, tak dalece, iż w obecnosci iego żaden cudzoziomiec ani poddany, nie czuie lękliwości, jaką nieraz wznieca audyencya u Monarchów. Tym zaś, którzy nie wyznaią religii katolickiey, nie pozwala przyklękać przed sobą, lub całować trzewik, czyli raczey krzyż na nim wyhaftowany; lecz wychodzi przeciwko nim i podaie im rękę.

Turcya.

Donoszą z Turcyi, iż wielka karawana przybyła z *Mekki* do *Stambułu*. Sułtan udał się prywatnie z naypierwszemi swoiemi Ministrami na wielką równinę Azyjatycką po za *Skutari*, gdzie przypatrywał się powrotowi pielgrzymów i pielgrzymek, oraz zwyczaynym uroczystościom. — Morowe powietrze panuie znowu w *Smyrnie* i Egipcie — Na *Archipelagu* krążą okręty wojenne, dla powściągnienia rozboyników morskich — Rozruchy w *Damaszku* usmierzone.

Stany Półno ney Ameryki.

Ludność w Zjednoczonych Stanach Północney Ameryki znacznie się powiększa. W roku 1,630 liczyły 15,625; w roku 1,650: 31,250; w roku 1,670: 62,500; w roku 1,690: 125,000; w roku 1710: 250,000; w roku 1730: 500,000; w roku 1750: 1,000,000; w roku 1770: 2,000,000; w roku 1790: 4,000,000 mieszkańców.

Nowe Dzieła.

Gazety warszawskie doniosły, o wyyściu z druku informacyi do uprawy wugorze nayużytecznieyszych roslin warzywnych i trawnych na paszę dla bydła, przez Antoniego Trębickiego.

Dozwala się drukować Z. Niemczewski Prof. Komit. Cenz. Członek. — w Drukarni XX. Pijarów.

DODATEK

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO Ner 36.

WILNO DNIA 4 MAJA 1817 ROKU.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

N i d e r l a n d y.

(*z Korr. hamb.*) *Bruxella*, *dnia 24 kwietnia*. Polak *Potowski* (*Piątkowski?*), który się dawniey przy *Bonapartym* znaydował, a późniey na przylądek *dobrey nadziei* wysłany został, również, iak i *Santine*, przez miasto nasze przeiechał i pewne polecenia ma sobie mieć powierzone. Jak teraz wszyscy z wyspy *ś. Heleny* wyieżdżaią!

Admirał *Kinsbergen* kazał robić z marmuru popiersia *Huygensa*, *Grotiusa*, *Hoofta*, *Rubensa* i *Boerhava*, które w bibliotece niderlandzkiey postawione bydź maią.

N i e m c y.

Od brzegow Menu, *dnia 26 kwietnia*. W *Frankforcie* pannie teraz, iak wyraża gazeta berlińska, wielka cichość polityczna: większa część posłow seymu związkowego ieszcze się tu nie znayduie; a zoli, wyiąwszy badeńskiego, który, iak wiadomo, do *Londynu* poiechał, wszyscy tu na dzień iutrzeyszy przybędą. Powszechnym przedmiotem rozmowy ciągle ieszcze iest drożyzna i zatamowanie handlu.

Xiążę dziedziczny *Darmstadzki* z małżonką swoią i Xiążęciem *Emilem*, znayduią się od nieiakiego czasu w *Frankforcie*. — Małżonka *Józefa Bonapartego*, miała powiedzieć o rękopismie z wyspy s. *Heleny*: „że nie iest dziełem iey brata, ale że styl iego szczęśliwie iest nasladowany.„ Chce ona z córką swoią udadź się około połowy przyszłego miesiąca, przez Holandyą do *Nowego-Yorku*, gdzie się iey mąż znayduie.

Ostra bulla papiezka przeciw Xiędzu *Wessembergo* (bratu austryackiego ministra stanu), ma pochodzić z tey przyczyny, że *Wessemberg* chciał wprowadzić nieiakie odmiany w administracyi kościelney, a szczególniey, że radził, izby nabożeństwo nie odprawiało się w ięzyku łacińskim. X *Wessemberg* wyiechał do *Rzymu*: ale nie wiadomo, czy otrzyma wstęp u Oyca świętego.

Przed kilką dniami przeszło znowu na *Renie* 6 statkow z 1400 emigrantow. Naywiększa ich część składa się z mieszkańcow okolic *Bazylei*, *Neuschatel*, *Soloturny*, *Argowii* i *Brundrutt*, z którymi złączyło się wielu z wyzszego Margrabstwa Badeńskiego. Znayduią się między nimi ludzie różnego wyznania i sekt; żydow tylko nie ma. Niektórzy z nich nie są bez sposobu: gdyż dobra swe posprzedawali. Zapewniaią oni, że wiele ieszcze ludzi za nimi póydzie.

Biskup Gandawski krótko się tylko w *Burgundyi* zabawi, a potém uda się do *Rzymu*.

Rząd austryacki zabronił raz na zawsze wstępu do państw cesarstwa swego dawnieyszemu westfalskiemu ministrowi skarbu, *Malchus*, którego Xiążę *Montfort* (*Hieronim*) do siebie do *Haimburga* był powołał. Zyie on teraz w *Monachium*.

Pani *Murat*, kupiła za 400,000 złotych konwencyynych od Hrabiego *Hoyes* maiętność *Froschdorf*, o 10 godzin drogi od *Wiednia* położoną.

H i s z p a n i j a.

(*z gaz. berl.*) *Madryt*, *dnia 3 kwietnia*. Rząd nasz, po długiem oczekiwaniu, otrzymał nakoniec urzędowe wiadomości z *Mexyku* i *Peru*. Depesze te są dosć późney daty: ale gdy nic o nich publiczności nie udzielono; zatem z milczenia tego wnoszą, że nie nader przyiemnemi bydź muszą; ministrowie woyskowy i marynarki mieli iuz wprawdzie konferencyą z Królem, iednak w biórach ich taka skrytosć pannie, że się niczego dowiedzieć nie można. Tymczasem wydane zostały rozkazy, przyspieszyć uzbroienie okrętow woiennych, a dzis zaś pewniaią, że oddział 6000 ludzi niezwłócznie wyyydzie pod żagle na odnogę mexykańską, reszta zaś przeznaczonego do tameczných okolic korpusu wkrotce także wypłynie.

Zdaie się bydź pewną, że jeneralny Kapitan Królestwa *Walencyi*, Jenerał *Elio*, odwołany iest na powrót; następca iego ieszcze nie wiadomy.

W gazecie Korrespondenta hamburskiego czytamy od granic francuzkich, pod 20 kwietnia, co następuie: „Donoszą z Katalonii pod 12, że dniem wprzódy aresztowano Jenerała *Lascy* i 17 oficerow: knowali oni zamach na opanowanie miasta *Barcellony*. Spiskowi, uwiodłszy oficerow dwóch kompaniy regimentu *Torragona*, ukazali się przed iedną z bram miasta, naprzeciw pałacu jeneralnego Kapitana, i starali się przeciągnąć na swoię stronę dowódzcę oddziału; ale ten, wierny swoiey powinności, kazał przytrzymać wysłańca, przy którym znaleziono odezwy, z podpisem *Lascy*, zachęcaiące lud do buntu. Spokoyność tey okolicy ani na chwilę nie była zamieszaną.

G a l i c y a i L o d o m e r y a.

Gazeta Lwowska, pod dniem 5 maja, umieściła ze *Lwowa*, co następuie: — Ogłoszono tu urzędownie drukiem w językach Niemieckim i Polskim następujący Patent Nayjaśnieyszego Pana.

My Franciszek pierwszy, z Bożey Łaski Cesarz Austryacki, Król Jerozolimski, Węgierski, Czeski, Lombardzki i Wenecki, Dalmacki, Kroacki, Slawoński, Galicyi i Lodomeryi; Arcy-Xiążę Austryacki, Xiążę Lotaryński, Salcburski, Styryyski, Karyntski, Karniolski, Wyższego i Niższego Szląska; Wielki Xiążę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; uxiążęcony Hrabia Habsburski i Tyrolski etc. etc.

Uchwaliwszy w Królestwach Galicyi i Lodomeryi wraz z Bukowiną organizacyą stanów, w skutku nadań Nayjaśnieyszego wieko-pomney pamięci Cesarza Józefa Drugiego z roku 1782, a względnie do Bukowiny z 1787, z niektóremi do okoliczności czasu przystosowanemi odmianami; spodziewamy się, że ta Nasza uchwała wiernym mieszkańcom Galicyi i Bukowiny będzie naypewnieyszym zakładem Naszey oycowskiey łaski i szczególnego zaufania, które pokładamy w ich wierności i i uległości. Postanowiliśmy zatem to, co następuie.

§. 1. Ustanawiamy dla Naszych Królestw Galicyi i Lodomeryi cztery Stany; to jest: Stan Duchowieństwa, Stan Magnatów, Stan rycerski, i miasta królewskie.

§. 2. Stan *Duchowieństwa* składa się z galicyyskich Arcybiskupów, Biskupów, Opatów, tudzież owych Infułatów, którym na ich prośbę zaszczytów stanów dozwolemy, i z kapituł-katedralnych teraźnieyszych. Stan *Magnatów* składa się z Xiążąt, Hrabiów i Baronów, Inkolat posiadaiących. Do Stanu *rycerskiego* należą: wszystka Szlachta kraiowa, która się z procedencyi szlacheckiey podług przepisu Patentu dd. 20. Stycznia 1782 wywiedła, i w terminie wówczas wyznaczonym Immatrykulacyą pozyskała, tudzież ci, którym przez Nas albo przez

Naszych Przodków stan rycerski nadany, jako też i szlachta stanu rycerskiego Naszego Państwa Cesarskiego, skoro otrzymała Indigenat w tych królestwach, i zapisanie do metryki jeneralney stanow. Między *miastami*, główne Miasto Lwów, dopóki większey liczbie miast-królewskich praw stanowych nienadamy — czwarty stan reprezentuje.

§. 3. Ponieważ Bukowina w względzie składu stanowego, już Patentem z dnia 14 Marca 1787 do Galicyi wcieloną została, więc nayłaskawiey pozwalaiąc na pozostanie się przy tym wcieleniu, udzielamy w tey mierze następuiące bliższe oznaczenia. *a*) Biskup bukowiński należy, tak jak Biskupi galicyyscy, do stanu Duchowieństwa. *b*) Familie, którym w skutku §§. 2. i 3. Patentu dd. 14 Marca 1787 Hrabstwo, lub Baronostwo było nadanym, do Stanu-Magnatów, *c*) Dawnieysi Bojarowie i Massyle, którzy dotąd użyli prawa do immatrykulacyi, tudzież owi, którym Rycerstwo przez Nas lub Naszych Przodków nadane — do Stanu rycerskiego liczyć się maią.

§. 4. Prawa znaydowania się, zasiadania i głosowania na zgromadzeniach stanow Królestw Naszych Galicyi i Lodomeryi wraz z Bukowiną, udzielamy.

Po pierwsze. Osobom posiadaiącym Urząd Koronny tych Królestw, nadaiąc pierwszeństwo pomiędzy niemi, wyniesionemu na godność Prymasa Królestw Naszych Galicyi i Lodomeryi Arcybiskupowi katolickiemu obrządku łacińskiego. *Powtóre.* Arcybiskupom obrządkow grecko-i ormiańsko-katolickich, Biskupom Opatom, tudzież owym Infułatom, którym zaszczytu tego, na ich prośbę dozwolemy, i Deputatom teraźnieyszych Kapituł katedralnych, których to Kapituła katedralna Lwowska, dwóch, każda inna zaś jednego na Seym posyłać ma. — Ostrzegamy jednakże, że tak Kanonicy na Deputatów kapituły wybrani, jako też i inni Dignitarze duchowni, którzy nie są Biskupami i Arcybiskupami, chcąc bydź przypuszczonemi do zgromadzenia Stanów, przed Prezesem stanowym z Prebendy im nadaney, z Installacyi do teyże, i z pozyskanego Indigenatu wywieść się powinni. *Po trzecie.* Osobom wielkoletnim płci męzkiey, które oprócz Indigenatu Stanu Magnatów lub rycerskiego, okażą dziedziczno-właściwe posiadanie jedney lub więcey maiętności tabularnych, na które w roku 1782 (a względnie Bukowiny w roku 1787) było nałożonego pierwiastkowego czystego podatku dominialnego 75 ZR. *Poczwarte.* Dwóm Deputatom głównego Miasta Lwowa. Prawa atoli tego, tylko ci, którym jest nadane, osobiście używać mogą.

§. 5. Do obwodu interessów stanowych, należą: wszystkie przedmioty tyczące się dobra powszechnego tych Królestw, Stanow, lub też pojedynczego Członka onychże — jak dalece Rząd krajowy objaśnień w tey mierze zasięga, albo Stany z własney pobudki, do podania projektow ku dobru publicznemu zmierzaiących lub przedstawień Rządowi krajowemu, albo też do przesłania onych przez tegoż do Nas, spowodowanemi się znayduią: w szczególności zaś: utrzymywanie w ewidencyi i rozkład podatków gruntowych, równie jako też i danin z nimi połączonych, według zasad przez Nas ustanowionych i na przyszłość ustanowić się maiących: zawiadywanie woyskowym podatkiem kwaterowym i funduszem stanowym domestykalnym: nadawanie indigenatu: mianowanie Urzędników stanowych: przedstawienie na mieysca-funduszowe dla Królestw tych osobnemi rozporządzeniami przeznaczonych, i utrzymywanie metryki szlachectwa.

§ 6. Interessa większey wagi będą się ułatwiać na zgromadzeniu seymowym, a zaś do interessów potocznych. Wydział krajowy ustanowionym będzie.

§ 7. Wydział ten składać się będzie: z dwóch Assessorów czyli Deputatów trzech pierwszych Stanów, i jednego Deputata miasta Lwowa. Będzie mu przydana stosowna liczba osób pomocnych, otrzyma dokładną Instrukcyą, a do tychczasowe Kollegium stanowe odda mu Archiwum z resztą papierów urzędowych.

§ 8. Prezydencyą i zarządzenie interessami tak w Zgromadzeniach stanowych, jak w Wydziale krajowym, poruczyliśmy Prezydentowi krajowego Gubernium, zaradziwszy oraz względem zastąpienia onegoż na przypadek przeszkody. Prezes stanowi porządek, podług którego interessa na Seymie pod obradę wzięte bydź maią; może zdanie swoje albo poprzedniczo, albo też na końcu otwierać, i sam głosy zbierać.

§ 9. Względem obwodu interessów Stanów w § 5tym wspomnionego, następuiące dodać znaydujemy postanowienia. 1. Deputacye do Dworu naszego tylko za otrzymaném wpierw od Nas pozwoleniem wysyłane bydź mogą. 2. Prawo nakładania podatków w całym swoim obrębie przy Nas się zostaje; będziemy atoli corocznie, o uchwalonym rozpisaniu nakładów pieniężnych lub produktowych, z podatkiem-gruntowym połączonych cztery owe Stany, w sposobie właściwych Postulatow uwiadamiać. 3. Rozpisanie składek albo też wezwanie do ofiar dobrowolnych na jaki bądź cel, tylko za Naszym zezwoleniem Stany uskutecznić mogą. 4 Indigenat mogą Stany na Seymie zgromadzone, z własnego wyboru tylko takim osobóm nadawać, które już należą do Stanu Magnatów lub rycerskiego Naszego Państwa cesarskiego. 5. Taxy indigenatu ustanowiliśmy dla Stanu Magnatów na dwa tysiące, a dla Stanu rycerskiego na tysiąc złt. reń., które zawsze w owey opłacać się mają walucie, jaka w ogólności na opłacenie tax do Kass rządowych wpływających będzie przepisaną. Taxy te tylko za Naszym pozwoleniem darowane bydź mogą.

§ 10. Seym regularnie raz w rok odprawionym, a dzień do tego przez Nas wyznaczonym będzie. W ważnych okolicznościach mogą także Stany i pomimo zwyczaynego Seymu, jednakże tylko za Naszym zezwoleniem bydź zwołane. Na uczynione przez Gubernium w imie Nasze oświadczenie; iż seym skończony; zgromadzenie natychmiast się rozeydzie.

§ 11. Ciału stanowemu przeznacza się Sąd szlachecki Lwowski jako Forum privilegiatum.

§ 12. Na znak Naszey szczególney łaski pozwalamy Stanom tych Królestw, prawo zasiadania i głosowania maiącym, noszenia mundurow stanowych w kolorach herbu krajowego. Przy oznaymieniu ninieyszym głównych ustaw względem organizacyi Stanów w tych Królestwach, oswiadczamy oraz, iż dla uroczystego zaprowadzenia i wyboru Assessorów Wydziału, Seym w Naszym królewskim mieście Lwowie na dniu szesnastym czerwca roku 1817 odprawiać każemy, nie wątpiąc, że na Seymie tym, osoby podług § 4. tego Naszego Patentu upoważnione, obecnymi, i tym, co im w imieniu Naszym będzie przełożonym, trudnić się będą. Dan w Naszym Cesarskim głównym mieście Wiedniu dnia trzynastego miesiąca kwietnia, tysiąc ośmset siedmnastego, a panowania Naszego dwudziestego szóstego roku.

Franciszek.

(L. S.) *Aloizy* Hrabia *Ugarte.*

Król. Czeski naywyższy i Arcyxiążęco-Austryacki pierwszy Kanclerz.

Prokopiusz Hrabia *Lazanzky.*

Jan Nep. Baron *Geislern.*

Z własnego naywyższego rozkazu Jego C. K. Apost. Mości

Karol Widmann.

FRANCYA

(*z gaz. berl.*) *Paryż, dnia 21 kwietnia.* Król przechadza się często i długo po pokoiach. Udał się pieszo do sali rady ministrow, a wczora słuchał mszy w pokoiu. Zimne powietrze nie pozwala mu ieszcze wychodzić z pałacu.

Lord *Wellington* wyiechał z iednym tylko adjutantem do *Londynu.*

Dnia 19 t. m. wyszedł wyrok królewski, względem zgromadzenia rady gabinetowey, na którem wszystkie kwestye tyczące się rządu, iako też większe rzeczy administracyi kraiowey, albo prawodawstwa, rozważane i roztrząsane bydź maią. W.

W pomienioney radzie gabinetowey prezydować będzie Król, albo prezydent rady ministrow; składa się ze wszystkich ministrow-radcow stanu, ze 4 naywięcey ministrow stanu i dwóch radcow stanu, których Król do każdego zgromadzenia rady mianować będzie. Rozprawy odbywaią się ustnie i nie zapisuią się do protokułu; ieden z ministrow donosi Królowi o postanowieniu, za którem była większość głosow — 6 wydziałow rady stanu; 1) prawodawstwa, 2) sprawiedliwości, 3) spraw wewnętrznych, 4) skarbu, 5) woyny, 6) marynarki, nanowo mianowane i potwierdzone zostały.

Sztab główny pierwszey dywizyi woyskowey, który się składał z 46 oficerow, zmnieyszony został do 21, a 25 poszło na połowę żołdu. Uwolniono także ze służby 13 oficerów z głównego sztabu miasta *Paryża*.

Paryż, dnia 22 kwietnia. Xiężna *Orleans* z pięciorgiem dzieci swoich była z odwiedzinami u Xiężney *Angouleme*.

Monsieur kazał w dobrach swoich wyrąbać za 300,000 fr drzewa, sprzedać ie, a wzięte za to pieniądze rozdać na ubogich w departamencie *wyższey Marny*.

Niektórzy rozumieią, że rękopism z wyspy ś. *Heleny* rzeczywiście iest napisany przez *Bonapartego*; inni przepisuią go Panu *Benj. Constant*; a inni utrzymuią, że iest dziełem Pana *Fouché*.

Talma obowiązał się znowu na 5 lat do teatru Francuzkiego; Dyrekcya uczyniła dla niego wielką ofiarę pieniężną.

Mówią, że wiele jenerałow i wyższych oficerow chce przyłożyć się do pomnika, który marszałkowi *Massenie* rodzina iego ma wystawić.

(z *Korr hamb.*) Trajedyi *Germanicus*, która tu z druku wyszła, przedano pierwszego dnia 1500, a drugiego 1200 exemplarzy.

Utrzymuią niektórzy, że Xiążę *Bassano* iest autorem rękopismu pochodzącego z wyspy ś *Heleny* — Dnia 4 maia, w rocznicę powrótu Króla do *Paryża*, Panna *Eliza Garnerin* spuści się z paraszutem.

Dnia 28 marca i 2 kwietnia na dolinach *Chamouny* dało się czuć znowu trzęsienie ziemi i słyszany był huk podziemny.

Krawiec *Crombe* przedaie teraz w *Paryżu* suknie *bez szwu*.

Xiążę *Rochefoucauld* mianowany iest Inspektorem jeneralnym, a P. *Christian* Dyrektorem gabinetu sztuk i rzemiosł.

— *Wilno.* —

Idącego miesiąca maja JP Woyciech Bogusławski były Antreprener Teatru Warszawskiego i nauczyciel Szkoły dramatyczney, zjedzie do tuteyszego miasta na pobyt trzymiesięczny, wcelu poświęcenia swych usług Szanowney Publiczności. Talent znanego Artysty i dzieła nowe, które z sobą przywiezie, uświetnią scenę tuteyszą i miłą zrobią zabawę — Towarzystwo ma sobie za powinność o tém Prześwietną Publiczność zawiadomić.

Dozwala się drukować: Z. Niemczewski Prof. Komit. Cenz. Członek. — w Drukarni XX. Pijarów.

OGŁOSZENIA

1. Od Wileńskiego Rządu Guberskiego. Z powodu nieprzybywania do tego Rządu na dzień 10, 13, i 19 przeszłego mca Lutego, życzących kupić maiątek obywatela Houwalta Naryszki leżący w powiecie Telszewskim i przeznaczony na przedaż publiczną na zaspokojenie nieopłaconey przez niego należności za dzierżawę akcyzy od napitkow w miastach tuteyszey Gubernii Kownie, Rosieniach, i Wilkomierzu; Rząd na przedaż pomienionego maiątku Naryszek przeznaczył nowe terminy: 1szy d. 20go 2gi d. 24go, a 3ci i ostateczny d. 28go, Junii teraźnieyszego 1817 roku; zatym chcący kupic ten maiątek zechcą przybywać dla licytacyi do tego Rządu na pomienione terminy. Dnia 30 Kwietnia 1817 roku.

Assessor Jan Iskrycki.
Sekretarz Kazimierz Nowicki.

1. Od Wileńskiego Rządu Guberskiego. Od Wileńskiego Kupca Alexandra Słuckiego za dzierżawion przez niego i kupców Bazylego Komarowa i Teodora Kandjuryna od roku 1811 do 1815 dochodu napitkowego, poszukuie się na dopełnienie dzierżawney niedopłaty: w Gubernii Petersburskiey 46,226 rubli, 27½ kop: a za porękę za niego od JOXiążęcia Platona Alexandrowicza Zubowa 25,000 rubli, w Gubernii Pskowskiey za porachowaną dzierżawę poboru napitkowego liczy się w Słuckim 22,265 rubli 56¾ kop., także za dwókrotne pożyczki z Wileńskiey Izby powszechney opieki 5,170 rubli sr, z przypadaiącemi od dnia opłaty procentami; zaczem stosownie do rezolucyi tegoż Rządu w dniu 11 kwietnia t. r. nastałey, znayduiące się w mieście Wilnie rzeczonego Słuckiego dwa domy murowane na bezpieczeństwo ewikcyi skarbowi oddane a teraz ocenione, pierwszy na przedmieściu Zarzeczu 76,893 rubli 93 kop., a drugi za ostrą bramą 53167 rubli przeznaczone na publiczną przedaż dla zaspokojenia równie wyżey pomienionych jak i dalszych isków; do czego naznaczone terminy: 1szy d: 20, 2gi d: 23go, a trzeci i ostateczny d. 27. Julii, teraźnieyszego 1817 rokn. Zaczem chcący kupić takowe domy zechcą przybywać dla licytacyi do tegoż Rządu na terminy pomienione. Dnia 30 kwietnia 1817 roku.

Assessor Jan Iskrycki.
Sekretarz Kazimierz Nowicki.

1. Kommissya za naywyższym Ukazem dla rozpoznania długów i z maiątkow byłych Littskich Hetmana i Podskarbiego Ogińskich w mieście Wilnie ustanowiona — Na skutek Ukazu Rządzącego Senatu w roku teraźnieyszym 1817 apryla 13 dnia pod Nrem 691 datowanego przez który polecono tey Kommissyi w nayrychleyszym czasie rozebrać stosownie do Prawa Statutowego Artykułu 10 z Roz. 7 względem którego mianowicie Nabywcy dóbr od Podskarbiego Ogińskiego zaszła juz dawność Ziemska tém prawem do znoszenia opartych przez Ewikcyą długów zamierzona a nakim jeszcze ten stosunek może bydź wskazywany, przedsiębiorąc dopełnić ze wszelką akuratnością takowe przyporuczenie, lubo znayduje wiele już dzieł rzeczonych Nabywców weszłych do Archiwum swego gdyby jednak żaden z tey kolei posiadający dobra ze stopnia Podskarbiego Ogińskiego nie był opuszczony i przezto samo nie podlegał udzielney odpowiedzialności, przez niniejszą awizacyą raz jeszcze wzywa wszystkich nabywców dóbr od Podskarbiego Ogińskiego ażeby bez zwłócznie i jak nayśpieszniey wszelkie dowody posługujące do obrony swojey od regulujących się ewikcyów zaciąganych przez Podskarbiego Ogińskiego długów składali do tey Kommissyi i przez ten sposób starali się uniknąć od skutków nie przyjemnych jakie z roźbioru dzieła bezkompletnych dowodów będą mogły czasem dotknąć. Roku 1816 miesiąca maja 4 dnia.

Kommissarz Dominik Kozakiewicz.
Archiwista Antoni Osipowicz.
Kancellarzysta Jerzy Giedroyć.

1. Nizey podpisany Regens Głłgo Duchownego Seminarium czyni ogłoszenie, iż ktoby życzył przyjąć na siebie fabrykę w dokończeniu reperacyi domu pomienionego Seminarium przez publiczną licytacyą, aby się jawił z prawnemi ewikcyami do domu tegoż Seminarium na Sawicz ulicy pod Nm 55 w terminach 1m dnia 9, 2m dnia 12, a trzecim i ostatnim dnia 16 teraźnieyszego maia. Oszczegółach reperacyi i warunkach kontraktu każdego czasu można będzie dowiedzieć się w tym domu u Regensa Głłgo Seminarium. Dan dnia 4 Maja roku 1817.

A. Jan Józef Sławisz Leśniewicz.
K. K. Ł. Regens Głłgo Seminarium.

---

1. W K mienicy pod Sm Mikołajem pod Nm 363 cztery lub 2 pokoje ze staynią i wozownią, tygodniowie lub miesięcznie czy rocznie są do naięcia, za mierną cenę.

---

1. Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego całą Rossyą &c. &c. &c.

W skutek Remissy Sądu Głłgo Wileń 2go Depart. w Ru 1815 Mca 8bra 27 dnia zapadłey, niemniey w ślad oney nastałego w dniu 3m Junii 1816 Ru Sądu Taxatorsko Exdywizorskiego w maiątku Kienie odkładowego wyroku, i dalszych tegoż Sądu rezolucyów. Sukcessorowie zeszłego Jana Sławińskiego Strabczego Gubernii Wileń. i Kawalera Urodz. Piotr Doktor Filozofii i pod opieką jego zostający Alexander, Mikołay, Michał, Ignacy Karol bracia, Maryanna siostra Sławińscy, powołuiąc wszystkich Kredytorów i różnego tytułu Pretensorów do maiątku zeszłego ś. p. Oyca ich stosunki maiących, w celu jednoczasowego ze wszystkiemi osobami rozliczenia się, oraz zwiększenia massy ninieyszym edyktalnym Pozwem przed Sąd Exdywizorski majątku po zeszłym Oycu swom pozostałego w mieście Wilnie teraz sądzący się Adcytują swoich Debitorów jako to: — Urodzonych Xięcia Karola Radziwiłła Chor. W. Ross. lub onego Sukcessorów za obligiem w Ru 1806 Mca Junii 24 dnia na imie Staroz. Hercyka Hirszowicza wydanego ewikcyą na Hrabstwie Zyrmońskim w powiecie Lidzkim położonym wnoszącego na mocy dowodów przy sprawie złożyć się maiących do aktorstwa zeszłego Jana Sławińskiego należnego, o summę czer. złłch sztuk 3 000 w złocie. — Ludwika Roszkowskiego Guberńskiego Sekretarza za kartą Ru 1807 Augusta 7 dnia o rubli srebr. 30 Mateusza Czyże Sędziego Ziem. Wileń za kartą roku 1807 Mca 9bra 23 dnia o rubli srebr. 100. Mateusza Zabłockiego Regenta Sądów Podkomor. Wileń. za kartą roku 1808 marca 11 dnia o rubli srebr. 120. Józefa Szadurskiego Sędzica Ziemskiego Wileń. lub jego sukcessorów za obligiem roku 1808 Xbra 17 o rubli srebr. 3,000. Cezarego i Różę Witeyków Regentów Grodz. Wileń za Obligiem Ru 1809 Xbra 10 dnia o rubli srebr. 117 złch 2 gr. 20 — Adama Swiderskiego Rejenta Lidzkiego Grodzkiego za kartą Ru 1806 Decembra 6go dnia o rubli srebr. 150 — Ezechiela Narkiewicza i jego poręcznika Jana Narkiewicza Porucznika za kartą wespół z kaucyą roku 1804go 9bra 7 wydanemi zeszłemu Jerzemu Zukowskiemu Rott. Powiatu Piń. a w kolei doszłą do Sławińskiego o czerw. złłch sztuk 10 — Józefa Walentynowicza Assessora Sądu Niż Ziem. Wileń. lub jego Sukcessorów za Obligiem roku 1802 7bra 18 dnia o czer. złłch 50 złotem — Urodz. Zmijowskiego za listem bez daty o rubli srebr. 45, za drugim dnia 17 Julii datowanym namieniającym o zawinieniu przez się do zeszłego Sławińskiego pisanym do usprawiedliwienia przysięgą wiele winien, i takiey ilości z procentem na rzecz Kredytorów wskazania — Starozakon. Elisaza Mendelowicza za kartą roku 1805 Aprila 12 dnia o czer. złłch 15 — Antoniego Chylewskiego tytularnego Sowietnika za Obligiem — 1m roku 1806 Febr. 5 summę czer. złłch 310 złotem — 2m roku 1806 Aprila 4 dnia o czer. złłch 40 i srebrem rubli 70 — 3m roku 1806 Augusta 9 o czer. złł. 37 — 4m roku 1806 Mca 8bra 15 dnia o czer. złłch 90 — 5m roku 1807 Julii 8 dnia o rubli srebr. 150 — 6m roku 1807 7bra 7 dnia o czer. złłch 133 i pół — Józefa Giedroycia Skarb. Pttu Wileń. za kartą o rubli srebr 600 w roku 1814 Mca Januaryi 19 dnia — Za kwitem Izby Skarbowey Wileń. za dołączone dusze do maiątku Kieny za zdanego rekruta w roku 1812 skutkiem przelewu od Urodz. Podbereskiey wydanego Urodz. Koziełowę Starościnę Miadziuńską licząc na każdą duszę po rubli assyg 2 za dusz 16 — Urodz. Kuleszę z Bobaniszek za dusz 8. — Urodzon. Korzeniewskiego z Rudowszczyzny za dusz 6 — Urodz. Wincentego Juniewicza Guber. Sekretarza w skutek Kwitu 1812 Maja 16 dnia za odebrane 3 dusze z Boreykowszczyzny Fiedorowicza — Urodz. Platera z Sużan za dusz 134 — Stosownie do Kwitu 1812 Maja 28 Izby Skarbowey za Nrem 588 wydanego, licząc 2 ruble assyg. za duszę Urodz. Zawiszę z Szaszewicz za dusz 14 — Urodz. Konczów z Zevm za dusz 84 — Urodz. Prozora z Zeymel za dusz 33 — Urodz. Zawiszę z Peykan za dusz 14 — Urodz. Juszkiewicza z Szyłań za dusz 2 — Urodz. Przeciszewskiego z Podrosienia za dusz 69 — tegoż z Sawiłyszek za 103 — tegoż z majątku Kłus i folwarku Anczakiów za dusz 27 — Urodz. Platera z Szwekszń za dusz 51 — W skutek kwitu Izby Skarbowey Wileń. w roku 1814 Februar. 28 dnia za Nrem 1749 i stosownie do rozkładu Marszałka Wileń za Nrem 71 roku 1816 8bra 14 dnia wydanych licząc po rubli Assyg. 16 z duszy — Urodz. Zelazowskiego z Wileykiszek za dusz 2 — Urodz. Kolendę z Knizłowski za dusz 2 — Urodz. Walentynowicza z Podworyszek za duszę 1 — Urodz. Stankiewicza z Pogołonia za ¾ duszę — Urodz. Prątnickich z naboru 1813 roku z Swiciszek za dusz 2 po rubli Assyg. 18 — Starozakon. Notkę Eliaszewicza za Rewersem własnoręcznym roku 1810 Julii 13 dnia w Archiwum Sukcessorów nayduiącego się, o złożenie Wexlu Urodz. Lachnickiego na rubli sr. 1,200 Berkowi wydanego, lub zasądzenia na nim i Berce Ryłłowie téy summy w całey rzeczy do usprawiedliwienia się — Star Fabisza Dawidowicza za kartą roku 1808 7bra 18 dnia o rubli srebr. 30, a pretensyi onego o konia odesłania do Downarowicza — Starozakonnych Szmuyłę Notelowicza i Mortehela Abramowicza o zwrót daney kaucyi przez zeszłego Sławińskiego z majątku Skoruł, a to w skutek dokumentu w roku 1808 Januaryi 30 dnia przez nich wydanego, lub na nich sądzenia ilości walorowi kaucyi odpowiedniey — Star. Berkę Abramowicza Rytowta, Zygmunta Kuncewicza Pisarza Grodz. Lidzkiego, Szmuyłę Karpelewicza, Zelmana Szlomowicza skutkiem przelewów do zasądzenia summy rubli srebr. 1,210 na kim wypadać będzie do usprawiedliwienia całey rzeczy a mego Berkę Abramowicza do assystencyi w całey sprawie, i wyświecenia pod przysięgą interessów za wpływem onego czynionych. W Prozbach — Utwierdzenia wszystkich wyżey pomienionych obligów, kart, kwitów, sądzenia summ na pozwanych respective zawinień, z procentami, na rzecz lokacyi Kredytorów skasowania niesłusznych pretensyów. Na niestawaiących zapisania ammissyi rzeczy, stosownie do Praw przeznaczenia aktow właściwych — Expensów Prawnych sądzenia, i tego decydowania co w Sprawie bydź potrzebnym się okaze.

Roku 1817 Kwietnia 28 dnia — Woźny niżey wyrażony poświadczam tym kwitem, iż tego kopią Pozwu w Sprawie Urodz. Sławińskich po Kredytorów i Debitorów wyżey wymienionych dla wiadomości stron interessowanych do Gazety Kuryera Litewskiego podałem i ostawaniu przed Sądem Exdywizorskim massy Sławińskich w mieście Wilnie teraz sądzący się oznaymiłem.

Bonawentura Bancewicz Woźny Ptu Wileń.

Wyjeżdżają za granicę.
Ogłasza się raz pierwszy.

Wyjeżdża za granicę do Niemiec Francyi Włoch i Anglii w celu wydoskonalenia się w naukach Medycynych, Otto Rossat Medycyny Magister.

Wyjeżdżaią do Królestwa Pruskiego i Saksońskiego dla uzyskania długow swoich Hirsz Leybowicz Adelberg, i Całko Leybowicz Łazdun na miesięcy dziewięć.

Berko Aronowicz Lapp. do Prus dla uzyskania długow swoich.

---

5. Niżey podpisany, handel na ulicy Niemieckiey w domu pod Nm 384 W. Przemienieckiem położonym dotąd utrzymywany zamknął i nadal go nie otworzy. A gdy ma od różnych osob tak za obligami i Inskrypcyami, jako też za rachunkami nie uzyskane należności, przeto uprasza wszystkich Jemu zawiniających iżby raczyli wypadające należności na ręce W. Dominika Szklennika Adwokata Sądu Głłgo majacego do przyjęcia i do zakwietowania plenipotencyę zapłacić. Kredyt dla zawiniających w dobrey wierze i ufności dopełniony każe spodziewać się w zaskutecznieniu onego wzajemności. Którey oczekując, takową awizacyę podpisuję.

Sebestyan Stachowski

DRUGI